

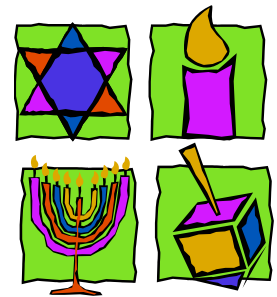
”Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier og holdninger. Religion og livssyn legger grunnlaget for etiske normer. Kristen tro og tradisjon har sammen med humanistiske verdier gjennom århundrer preget norsk og europeisk kultur. Norge er i dag et multireligiøst og flerkulturelt samfunn.”

(rammeplan s. 39)

MÅL: Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnegruppen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne kulturarven. Den etiske veiledning barnehagen gir barn, må ta hensyn til barnets forutsetninger og den enkelte hjemskulturelle og religiøse eller verdimeslige tilknytning.

For å nå disse målene må personalet:

- Være seg sitt yrkesetiske ansvar for praktisering av barnehagens verdigrunnlag bevisst
- Møte barnas tro, spørsmål og undring med alvor og respekt
- Skape rom for opplevelser, undring, ettertanke og gode samtaler
- Skape interesse for og bidra til forståelse og toleranse for forskjellige kulturer og ulike måter å leve på
- Hjelp barn i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger
- Være seg bevisst den betydning personalet har for forbilder og opptre slik at barna kan få støtte i egen identitet og respekt for hverandre
- La den kristne kulturarven komme til uttrykk blant annet gjennom høytidsmarkeringer
- Markere andre religiøse, livssynsmessige og kulturelle tradisjoner som er representert i barnehagen

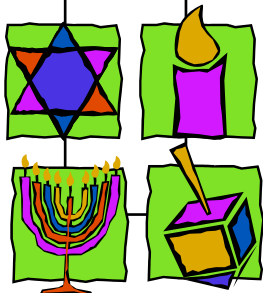

Progresjonsplan: 3.5 Etikk, religion og filosofi

Alder:	Prosessmål:	Tiltak/verktøy:
<p style="text-align: center;">Generelt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne må: være bevisst sin væremåte, tar oss tid til å undre oss sammen med barna. Stille motspørsmål til barnas spørsmål, hjelpe barna til å se flere svar eller løsninger. Voksne må være bevisst sin rolle som forbilder for barna. • Voksne være bevisst på barnehagen visjon og grunnleggende verdier. 	<ul style="list-style-type: none"> • Markere FN-dagen 24. oktober. Vi samler inn penger til Fadderbarnet vårt Sergey. Synliggjøre de nasjonene/kulturene som til en hver tid er representert i barnehagen. Lage ulik mat, høre musikk fra nasjonene/kulturene som er representert i barnehagen. Se på bilder fra for eksempel Somalia, Russland, Thailand, er det noen likheter? Ulikheter? • Pynte med tradisjonell pynt fra de ulike landene, henge opp bilde av Sergey FN-dagen) •
<p style="text-align: center;">1-2 år</p> 	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier • Utvikler toleranse og interesser for hverandre • Få kjennskap til kristne høytider og tradisjoner 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosialisering i hverdagsaktiviteter, sosial kompetanse: lære barna å omgås andre, vente på tur, vise omsorg, dele med andre, selvbeherskelse • Lære bordskikk • Leke gi og ta lek, trille ball • Advent, jule- og påsketradisjoner • Aktiv bruk av humor og glede i barnegruppa • Musikk og sang fra ulike kulturer • Anerkjennelse fra voksne, ta barna på alvor • Lære om følelsene glad, sint og leg seg. Gjenkjenne følelsene hos andre (empati) • Øve på samspill ved å ha aktiviteter hvor flere barn deltar • Lese bildebøker om følelser, heng opp bilder på avdelingen av ulike ansikter som viser ulike følelser • Bruke farger som er knyttet opp mot høytidene • Bilder av barna og voksne på avdelingen, med flagg av nasjonaliteten til barna og voksne for eksempel Norsk flagg og Russisk flagg (far norsk og mor russisk).

Progresjonsplan: 3.5 Etikk, religion og filosofi

Alder:	Prosessmål:	Tiltak/verktøy:
2 – 3 år	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier • Utvikler toleranse og interesser for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssynsmessig tilhørighet • Får kjennskap til kristne høytider og tradisjoner • Får innsikt i kristne grunnverdier og deres plass i kulturen • Får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosialisering i hverdagsaktiviteter, sosial kompetanse: lære barna å omgås andre, vente på tur, vise omsorg, dele med andre, selvbeherskelse • Lære bordskikk • Leke gi og ta lek, trille ball • Advent, jule- og påsketradisjoner • Aktiv bruk av humor og glede i barnegruppa • Musikk og sang fra ulike kulturer • Være nysgjerrige, undre seg sammen , ta seg tid til å utforske sammen med barna • Anerkjennelse fra voksne, ta barna på alvor • Lære om følelsene glad, sint og lei seg. Gjenkjenne følelsene hos andre. (empati) • Øve på samspill ved å ha aktiviteter hvor flere barn deltar • Lese bildebøker om følelser, heng opp bilder på avdelingen av ulike ansikter som viser ulike følelser • Bruke farger som er knyttet opp mot høytidene • Bilder av barna og voksne på avdelingen, med flagg av nasjonaliteten til barna og voksne for eksempel Norsk flagg og Russisk flagg (far norsk og mor russisk). • Lære barna å si stopp for å unngå at andre barn slår, dytter osv. Bruke tegnet for STOPP

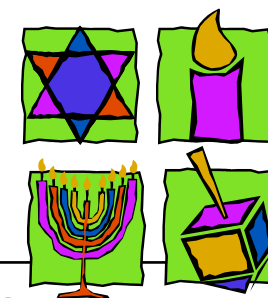

Progresjonsplan: 3.5 Etikk, religion og filosofi

ALDER:	Prosessmål:	Tiltak/verktøy:
3 – 4 år	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier • Utvikler toleranse og interesser for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssynsmessig tilhørighet • Får kjennskap til kristne høytider og tradisjoner • Får innsikt i kristne grunnverdier og deres plass i kulturen • Får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner • Får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppa • Erfare at grunnleggende spørsmål er vesentlig, ved at det gis anledning og ro til undring og tenking, samtaler og fortellinger • Blir kjent med etikk, religion og filosofi som en del av kultur og samfunn 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosialisering i hverdagsaktiviteter • Advent, jule- og påsketradisjoner • Aktiv bruk av humor og glede i barnegruppa • Temaarbeid/prosjekt omkring eksistensielle og filosofiske spørsmål • Drøfting og undring for eksempel vennskap, liv, død, lykke • Dramatisere eventyr • Tema/prosjekt for eksempel FORUT • Musikk og sang fra ulike kulturer • Sosial kompetanse Kari Lamer "Du og jeg og vi to". • Organisere lekegrupper • Anerkjennelse fra voksne, ta barna på alvor • Se hvordan egne handlinger påvirker andre. Vise empati • Lære hvordan vi kan mestre sinne • Samtale om vennskap, lese bøker om tema • Respektere hverandre • Kjennskap til andre kulturer som er representert i barnehagen • Solsikkebarn, barn som hjelper andre barn • Bruke farger som er knyttet opp mot høytidene • Bilder av barna og voksne på avdelingen, med flagg av nasjonaliteten til barna og voksne for eksempel Norsk flagg og Russisk flagg (far norsk og mor russisk). <div style="text-align: right; margin-top: 20px;"> </div>

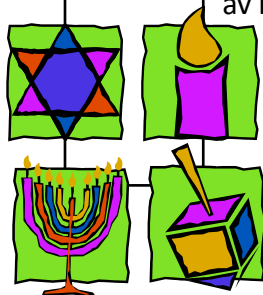
Progresjonsplan: 3.5 Etikk, religion og filosofi

ALDER:	Prosessmål:	Tiltak/verktøy:
4 – 5 år	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier • Utvikler toleranse og interesser for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssynsmessig tilhørighet • Får kjennskap til kristne høytider og tradisjoner • Får innsikt i kristne grunnverdier og deres plass i kulturen • Får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner • Får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppa • Erfare at grunnleggende spørsmål er vesentlig, ved at det gis anledning og ro til undring og tenking, samtaler og fortellinger • Blir kjent med etikk, religion og filosofi som en del av kultur og samfunn 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosialisering i hverdagsaktiviteter • Advent, jule- og påsketradisjoner • Aktiv bruk av humor og glede i barnegruppa • Temaarbeid/prosjekt omkring eksistensielle og filosofiske spørsmål • Drøfting og undring for eksempel vennskap, liv, død, lykke • Dramatisere eventyr • Tema/prosjekt for eksempel FORUT • Musikk og sang fra ulike kulturer • Sosial kompetanse Kari Lamer "Du og jeg og vi to". • Organisere lekegrupper • Besøke kirken • Bilder/kunst • Se hvordan egne handlinger påvirker andre. Vise empati • Lære hvordan vi kan mestre sinne • Samtale om vennskap, lese bøker om tema • Respektere hverandre • Kjennskap til andre kulturer som er representert i barnehagen • Solsikkebarn, barn som hjelper andre barn • Bruke farger som er knyttet opp mot høytidene • Bilder av barna og voksne på avdelingen, med flagg av nasjonaliteten til barna og voksne for eksempel Norsk flagg og Russisk flagg (far norsk og mor russisk).

Progresjonsplan: 3.5 Etikk, religion og filosofi

ALDER:	Prosessmål:	Tiltak/verktøy:
5 – 6 år	<ul style="list-style-type: none"> • Tilegner seg samfunnets grunnleggende normer og verdier • Utvikler toleranse og interesser for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssynsmessig tilhørighet • Får kjennskap til kristne høytider og tradisjoner • Får innsikt i kristne grunnverdier og deres plass i kulturen • Får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner • Får kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnegruppa • Erfare at grunnleggende spørsmål er vesentlig, ved at det gis anledning og ro til undring og tenking, samtaler og fortellinger • Blir kjent med etikk, religion og filosofi som en del av kultur og samfunn 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosialisering i hverdagsaktiviteter • Advent, jule- og påsketradisjoner • Aktiv bruk av humor og glede i barnegruppa • Reflekter over hvem man er som person og hvordan man vil være • Lære om andre kulturer, verdier og holdninger • Anerkjennelse, la barna føle at de blir tatt på alvor • Filosofiske samtaler, styrt av barna om ting som er viktige for dem. Filosofere over tema som berører hverdagen til barna • Trene på å tenke igjennom ting. Være nysgjerrige og undre seg sammen • Eventyr og fabler • Synliggjøre samfunnets grunnleggende normer og verdier • Se hvordan egne handlinger påvirker andre. Vise empati • Lære hvordan vi kan mestre sinne • Samtale om vennskap, lese bøker om tema • Respektere hverandre • Kjennskap til andre kulturer som er representert i barnehagen • Solsikkebarn, barn som hjelper andre barn • Gå Lucia tog, besøke pensjonærhjemmet. Synge for de eldre • Respektere og aksepter mangfoldet i barnehagen. Kjenne til at alle mennesker er forskjellige og har ulike forutsetninger, vise respekt for det • Bruke farger som er knyttet opp mot høytidene • Bilder av barna og voksne på avdelingen, med flagg av nasjonaliteten til barna og voksne for eksempel Norsk flagg og Russisk flagg (far norsk og mor russisk). • Verdenskart, synliggjøre hvor barna/foreldre/personalet kommer fra (land) og evt. hvor de er på ferie

Progresjonsplan: 3.5 Etikk, religion og filosofi

ALDER:	Prosessmål:	Tiltak/verktøy:
5 - 6 år		<ul style="list-style-type: none">• Besøke de ulike kirkebyggene i Hammerfest

